

STICHTING

Mobiele Collectie Nederland

Nationaal Congres Mobiel Erfgoed 2016

VERSLAG

**NATIONAAL CONGRES MOBIEL ERFGOED | 22 JUNI | RIJKSDIENST VOOR HET CULTUREEL
ERFGOED, AMERSFOORT**

July 14, 2016

Opgesteld door: Mobiel Erfgoed Centrum

Nationaal Congres Mobiel Erfgoed 2016

VERSLAG

Sprekers	Functie	Project
drs. Karel Loeff	architectuurhistoricus, directeur van Erfgoedvereniging Heemschut en secretaris van de Federatie Instandhouding Monumenten.	Dagvoorzitter
dr. Jet Bussemaker	politicalogge en minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.	Vraaggesprek
dr. Joop de Jong	Universitair hoofddocent geschiedenis en Directeur Kunst en Erfgoed bij de faculteit Arts & Social Sciences van de Universiteit van Maastricht.	Toonbeelden van mobiel erfgoed
Ir. Luc Brugman	projectleider van 'Toonbeelden van Mobiel Erfgoed'	Toonbeelden van mobiel erfgoed
drs. Arjen Kok	Specialist roerend en immaterieel Erfgoed, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Intermezzo 2 - Weg- en waterbouwkundige rijksmonumenten
Prof. dr. John Koster	hoogleraar Marketing aan de Nyenrode Business Universiteit en voorzitter van de Holland Consulting Group.	Project 'Kwartiermaker Nationaal Register Mobiel Erfgoed'
Drs. Frank Altenburg	beleidsmedewerker Strategie & Internationaal, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.	Project 'Nulmeting maritieme ensembles'

PROGRAMMA NATIONAAL CONGRES MOBIEL ERFGOED - 22 juni 2016

- 9:15 Inloop en inschrijving
- 9:45 **Welkom en toelichting op programma** door de dagvoorzitter - drs. Karel Loeff
- 10:00 **Introductie 'Nieuw perspectief voor het mobiel erfgoed' en presentatie 'Toonbeelden van mobiel erfgoed'**
- 10:40 **Vraaggesprek met de minister van OCW** - Dr. Jet Bussemaker
- 10:55 **Intermezzo 1 - Serenade die klinkt als een klok** - Reinier Sijpkens
- 11:00 **Uitgebreide presentatie van project 'Toonbeelden van mobiel erfgoed'** - Dr. Joop de Jong en ir. Luc Brugman
- 12:00 **Intermezzo 2 - Weg- en waterbouwkundige rijksmonumenten** - Arjen Kok
- 12:05 **Mobiel Erfgoedpraktijk - nieuw perspectief *nader toegelicht***
Toelichting op nieuwe perspectieven:
- **Project 'Kwartiermaker Nationaal Register Mobiel Erfgoed'**, door Prof. dr. John Koster, hoogleraar Marketing aan de Nyenrode Business Universiteit en voorzitter van de Holland Consulting Group.
 - **Project 'Nulmeting maritieme ensembles'**, door drs. Frank Altenburg, beleidsmedewerker Strategie & Internationaal, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
 - **Portal Mobiel Erfgoed + Toonbeelden + Laan van de Leefomgeving**, door ir. Luc Brugman, projectleider van 'Toonbeelden van Mobiel Erfgoed'.
- 13:00 Lunch met *Concert vanuit de Notendop* - Reinier Sijpkens
- 14:00 **Workshoprondes 1 en 2 over *nieuwe perspectieven* op het behoud en gebruik van mobiel erfgoed**
A. Lokaal beleid en Toonbeelden van mobiel erfgoed - Joop de Jong, Martine van Lier, moderator Frank Ratelband
B. Portal Mobiel Erfgoed - Luc Brugman en Hans Visser
C. Register Mobiel Erfgoed - Rein Schuddeboom en Dirk Houtgraaf
- 16:15 **Afsluiting met aanbevelingen voor de toekomst** - terugkoppeling door de dagvoorzitter en diverse sprekers
- 16:45 Netwerkborrel

Inleiding

Op woensdag 22 juni vond in Amersfoort het Nationaal Congres Mobiel Erfgoed plaats. Karel Loeff leidde het congres in met de positieve herinneringen die hij heeft aan mobiel erfgoed. Mobiel erfgoed leeft voort in de harten van mensen, ook van jongeren.

“ We staan op een heel ander punt dan in 2015 en er is veel meer aandacht voor mobiel erfgoed, ook vanuit de overheid. We moeten eraan werken om zichtbaar te blijven. Mobiel erfgoed is belangrijk en leuk” (Karel Loeff)

Vanaf 2015 behoort het mobiel erfgoed officieel als nieuw loot aan de erfgoedstam. Hierdoor krijgt het mobiel erfgoed meer erkenning en kan het door de komst van de nieuwe Erfgoedwet, die op 1 juli 2106 ingaat, op meer steun rekenen van Minister Bussemaker. Dit zijn positieve ontwikkelingen met bijbehorende projecten die centraal staan tijdens het congres met als thema ‘nieuw perspectief voor mobiel erfgoed!’. Deze projecten worden in dit verslag per alinea toegelicht naar aanleiding van de presentaties en workshops tijdens het congres. Het dankwoord gaat uit naar het Nationaal Restauratiefonds voor hun bijdrage en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en het Ministerie van OCW voor hun steun.

Vraaggesprek

Vervolgens opent Jet Bussemaker, minister van OCW, het congres op een Gabrias fiets uit 1934. Bussemaker geeft aan dat ze zich graag inzet voor de bescherming van mobiel erfgoed. Musea en particulieren zoeken elkaar steeds meer op. Dit is een positieve ontwikkeling waardoor particulieren een erfgoed denkwijze ontwikkelen ten behoeve van het behoud van mobiel erfgoed. Rein Schuddeboom, directeur van het Mobiel Erfgoed Centrum geeft aan dat ook musea zich meer bezighouden met het behoud van mobiel erfgoed. De discussie vindt op een hoger en beter niveau plaats. Het mobiel erfgoed heeft te maken met heftige knelpunten die meer aandacht verdienen. Na veel gelobby zijn er twee moties ingediend en met veel steun aanvaard. Samen met de RCE en het ministerie van OCW vindt er een structureel knelpuntoverleg plaats waaruit is gebleken dat algemene generieke regelgeving rondom moderne vervoermiddelen soms een bedreiging vormt voor het mobiel erfgoed. Door de moties kan de mobiel erfgoedsector nu een beroep doen op uitzonderingsposities. Dit heeft al een aantal successen opgeleverd, bijvoorbeeld met betrekking tot woonschepen, regeling sloop in eigen beheer en het gebruik van originele materialen. Ook de uitbreiding en professionalisering van het Nationaal Register Mobiel Erfgoed Mobiel kan op meer (financiële) steun rekenen. John Koster heeft zich als Kwartiermaker verdiept in de sectoren en hun registers waardoor verschillende belangen, achtergronden, beperkingen en suggesties benoemd kunnen worden. De samenwerking tussen de verschillende sectoren is hierbij zeer belangrijk. Door de nauwe samenwerking met Stichting Mobiel Erfgoed Centrum dragen deze projecten bij aan de verspreiding van kennis en kunde voor mobiel erfgoed.

Doelstellingen komend jaar

- Jet Bussemaker: verbinden, samenbrengen en enthousiasmeren (bijvoorbeeld door deelname van mobiel erfgoed aan Open Monumentendag)

- Voorkomen dat mobiel erfgoed statisch wordt
- Middelen onderbrengen bij Mondriaan Fonds zodat er voor bijzondere projecten/uitzonderingsposities aanvragen gedaan kunnen worden.
- Integrale benadering verbeteren

“Toonbeelden van Mobiel Erfgoed”

Met het project Toonbeelden zijn 155 iconische symbolen binnen de verschillende sectoren van het mobiel erfgoed weergegeven op een digitale tijdlijn (zie www.toonbeelden.com). Deze toonbeelden zijn gekoppeld aan belangrijke ontwikkelingen, gebeurtenissen en periodes in de geschiedenis zoals de Tweede Wereldoorlog, het Interbellum en de Industriële Revolutie. De verschillende sectoren hebben intensief samengewerkt tijdens het proces waarbij de toonbeelden gekozen, beschreven en opgenomen werden binnen de tijdlijn. Kenmerkend voor de toonbeelden is dat ze een ontwikkeling illustreren en het daardoor inzichtelijk maken. Onderwijsinstellingen en overheden zonder kennis over mobiel erfgoed kunnen daardoor op begrijpelijke wijze inzicht krijgen in de ontwikkeling van de Nederlandse vervoermiddelen. Diversiteit is dan ook een belangrijk kenmerk voor de verschillende toonbeelden, die zich door de jaren heen verder kunnen uitbreiden. De keuze voor deze toonbeelden is dynamisch en verandert naar wat wij willen doorgeven aan volgende generaties. Dr. Joop de Jong en Luc Brugman presenteren de hoofdlijnen van het project Toonbeelden als volgt:

Doelstellingen

- Primair doel: draagvlak vergroten door mobiel erfgoed in zijn ontwikkelingsgeschiedenis te plaatsen
- Secundair doel:
 - Mobiel erfgoed laten leven onder jeugd (door onderwijs)
 - Mobiel erfgoed kenbaar maken onder niet-kenners (publiek en politiek)

Vervolgstappen

- Toonbeelden uitbreiden
- Interieur objecten inzichtelijk maken door middel van Virtual Reality toepassing.
- Virtueel museum koppelen aan portal
- Toonbeelden benoemen op lokaal niveau
- Toonbeelden verbinden aan musea/historische locaties

Nationaal Register Mobiel Erfgoed

In samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed zal er in de komende jaren meer aandacht en geld besteed worden aan de uitbreiding van het Nationaal Register Mobiel Erfgoed. In de afgelopen maanden hebben onder leiding van John Koster inventariserende gesprekken plaatsgevonden met alle vier de sectoren. Middels deze bijeenkomsten heeft John Koster een beeld gekregen over hoe de omvang en inhoud van de verschillende registers. Met deze informatie kan verder bekeken worden hoe het NRME in de toekomst geprofessionaliseerd en uitgebreid kan worden.

Inventarisatie proces

- Overleg met betrokkenen van alle vier de sectoren
- Overzicht van issues
 - Onvolledige registers
 - Verschil in structuren
 - Verschillende registers per sector
- Eerste indrukken door Kwartiermaker John Koster
 - Enorme diversiteit aan objecten
 - Uiteenlopende belangen en interesses
 - Register moet niet uitsluiten maar insluiten
 - Deskundigheid van verenigingen, clubs en musea waarderen
 - Er moeten voldoende voordelen aan vastzitten voor inschrijving van objecten (fiscale voordelen, ANBI status)
- Vraagstukken:
 - Wat voor verdienmodel?
 - Wat zijn de nadelen van inschrijving?
 - Privacy
 - Restricties als gevolg voor bijvoorbeeld bouwvergunning
 - Hoe worden mobiel erfgoed eigenaren bereikt?

Vervolgstappen

- Zoveel mogelijk objecten verzamelen van verschillende sectoren
- Criteria bepalen voor eerste en tweede laag van register:
 - Bijvoorbeeld leeftijd van object
 - Nederlandse oorsprong (verschilt per sector)
 - Minimale informatie

➤ Nulmeting historische maritieme ensembles

Met dit project worden sporen in de stad geaccentueerd die een belangrijke rol hebben in de Nederlandse geschiedenis en die de structuur van een stad bepalen. Er is een beperkt budget voor onderzoek door een nulmeting historische maritieme ensembles. Onderzoek moet uitwijzen hoe regelgeving kan bijdragen aan het behoud van historische maritieme ensembles en hoe gemeentelijk beleid ontwikkeld kan worden zodat mobiel erfgoed ook positief kan bijdragen aan de fysieke leefomgeving. De Erfgoedwet en de Omgevingswet bieden wellicht nieuwe mogelijkheden. De nulmeting moet kijken naar de huidige praktijk en knelpunten en best practices benoemen. Eind van dit jaar willen we de resultaten, die praktische bouwstenen moeten opleveren voor gemeenten om beleid op te enten voor mobiel erfgoed in de fysieke leefomgeving.

Portal

Het Mobiel Erfgoed Centrum werkt samen met de Mobiele Collectie Nederland en haar partners aan een portal voor de mobiel erfgoed wereld. Op deze portal kunnen mobiel erfgoedeigenaren terecht voor informatie met betrekking tot restaurateurs, evenementen, regel- en wetgeving en andere informatie over hun voer- en vaartuig. Deze portal zal ook gebruikt worden om mobiel erfgoed in het onderwijs en de politiek meer draagvlak te geven. Het project 'Toonbeelden van Mobiel Erfgoed' wordt bijvoorbeeld een belangrijk onderdeel van deze portal.

Doelstellingen

- Delen van kennis en behoeften
- Lokale overheden bereiken
- Lokaal verhaal kunnen vertellen
- Gebruikersvriendelijk en toegankelijk platform creëren voor erfgoedeigenaren en -instellingen